

Den første sag på dagsordenen var:

1) Tredje behandling af lovforslag nr. L 223:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven. (Forhøjelse af gebyrer).

(Fremsat 24/4 85. Første behandling 30/4 85. Betænkning 15/5 85. Anden behandling 21/5 85. Tillægsbetænkning 22/5 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 126 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, VS og KrF) mod 3 (FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Tredje behandling af lovforslag nr. L 228:

Forslag til lov om et særligt grønlandsk flag.

(Fremsat 24/4 85. Første behandling 30/4 85. Betænkning 14/5 85. Anden behandling 22/5 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 136 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 24:

Forslag til lov om ændring af myndighedsloven m.v.

(Fremsat 10/10 84. Første behandling 16/10 84. Betænkning 15/5 85. Anden behandling 21/5 85. Tillægsbetænkning 22/5 85).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget

vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Vi har været igennem et meget langt og meget omhyggeligt udvalgsarbejde, og jeg synes, der er grund til at takke de mange personer og de mange organisationer, der har vist interesse for denne vigtige sag.

Og hvad er det så, vi skal vedtage her i dag? Ja, vi skal vedtage, at papirløst samlede par herefter kan aftale at være fælles om forældreansvaret.

Man tør nok sige, at regeringspartierne i meget ringe omfang har iagttaget den ændring i familiemønsteret, der er sket i de seneste år. Der er i titusindvis af forældrepar, der ønsker at leve sammen uden ...

Formanden:

Må vi godt bede om mere ro i salen – i alle dele af salen.

Torben Lund (S):

... en vielsesattest, og som lever sammen med deres fælles barn. Jeg synes, det er helt naturligt, at vi giver disse forældre en mulig-

[Torben Lund]

hed for at have et fælles ansvar for deres fælles børn.

Det store diskussionsemne i debatten har været reglerne om, at forældre skal kunne aftale at fortsætte en fælles forældremyndighed efter en separation eller skilsmisse. Jeg tror, der er enighed om, at en separation og en skilsmisse er en stor belastning for en familie. Det er en stor belastning både for børnene og for forældrene, også i de tilfælde, hvor forældrene kan tale sammen, hvor forældrene er på rimelig talefod med hinanden. Det er en stor psykisk belastning at skulle afgive forældremyndigheden, at skulle give afkald på forældreansvaret for sine egne børn.

Hvorfor vil man fra regeringspartiernes side ikke være med til at give de forældre, der ønsker at bevare det fælles forældreansvar, en mulighed for det? Hvorfor skal de ikke have lov? Hvorfor må man ikke lette separationen og skilsmissen for forældrene og dermed for børnene?

Til slut skal jeg nævne, at vi er meget tilfredse med, at vi har fået forbedret lovforslaget på det punkt, der hedder rådgivning og vejledning af forældre og børn i den belastende situation, en separation og skilsmisse er. Vi tror, det er meget vigtigt, at vi nu med statsamterne som ansvarlige får etableret en mere bred familiemæssig rådgivning af forældrene og af børnene i denne situation.

Jeg har forstået, at det er netop dette punkt, der har fået fremskridtspartiet til at skifte holdning fra at stemme for det beslutningsforslag, der danner baggrund for lovforslagene, til at de i dag vil stemme imod. Jeg må sige, at jeg forstår ikke helt denne vending hos fremskridtspartiet, al den stund det beslutningsforslag, vi vedtog i sin tid, i punkt 3 indeholdt, at der skulle skabes en bredere familiemæssig rådgivning i forbindelse med gennemførelsen af disse regler. Jeg må sige, at jeg ikke helt forstår, at fremskridtspartiet kan vende fra hvidt til sort på grund af, at der etableres en bedre rådgivning.

Per Stig Møller (KF):

Der kan være meget rigtigt i at tilpasse familie Lovgivningen til de familiemønstre, som rent faktisk findes her i landet, og vi ved, at der findes mange ugifte samboende

med fællesbørn. På den anden side ved vi, at denne mode er i aftagende, og at flere og flere gifter sig. Er det lovgivningens skyld, at de nu gør det, eller er det skattelovens skyld, at de ikke gjorde det?

Vi har oplevet en periode med mange eksperimenter i familiemønstret, sikkert ikke til det bedste for børnene. Derfor er det ikke sikkert, at lovgivningen skal knæsette en udvikling, som bogstavelig talt er ved at gå i sin mor igen, slet ikke hvis den ikke betød en forbedring for børns trivsel. På disse områder er det nok rigtigere, at lovgivningen er lidt bagefter og nøjes med ikke at stille forhindringer op for, hvordan voksne mennesker vil leve deres liv, med det ansvar, de undervejs pådrager sig, når det drejer sig om børn. Staten skal ikke fortælle mennesker, hvordan de skal leve, og den skal holde sig fra familien som område. Men lovgiverne skal heller ikke eksperimentere med børnene. Derfor er den røde tråd i dette forslag, at der skal tages hensyn til, hvad der er bedst for barnet, og egentlig er dette hovedkravet.

Vi er nogle stykker, der godt kunne tænke os at regulere forholdet mellem samboende, så de kan få fælles forældremyndighed, men så vil vi heller ikke mere, og andre vil end ikke dette. Lovforslagene vil imidlertid gå meget længere, og derfor kan ingen af os støtte dem.

Det er min opfattelse, at man ved at give fælles forældremyndighed efter skilsmisse indbygger et konfliktområde mellem de fraskilte, som kan skabe en stadig utryghed for den, der har omsorgen for barnet, og disse konflikter kan ende med, at den ene eller den anden ønsker den oprindelige fælles aftale forkastet for at få forældremyndigheden alene. I den situation vil barnet komme til at opleve sin anden skilsmisse. Den tryghed, barnet efter nogle af forslagstilhængerens opfattelse vil få ved den fælles forældremyndighed, kan de kun få, hvis de voksne skilles voksent i dag, ikke med det nye forslag.

Intet forhindrer folk i dag i at indgå aftaler, som betrykker barnet og fjerner enhver skyldfølelse fra det, den skyldfølelse, man med dette forslag taler om forsvinder. Jeg er ikke sikker på, det er rigtigt, for den skyld kommer barnet alligevel til at føle i forbindelse med omsorgen, for der er stadig væk en forælder, der bliver tilbage med barnet. Det er bruddet i samlivet, der er det væsent-

[Per Stig Møller]

lige for barnet, uanset hvor meget forældrene siger: ja men kære lille Peter, vi har begge to papir.

De forelagte forslag vil gøre barnet til katebald, ikke mindst når omsorgshaveren agter at flytte sammen med en anden og måske et helt andet sted i landet. Så er barnet nok bedre tjent med en regulær ordning fra starten, en ordning, som man altså også kan tillæggelægge i dag til bedste for alle, hvis viljen er til stede.

Det har været sagt, at den svenske Öberg-rapport viste, hvor godt det går med fælles forældremyndighed, men dens materiale er meget spinkelt, kun 60 familier følges i perioden. Jeg har bemærket, at netop nu har den svenske forfatterinde Anna Wahlgren i bogen »De kære børn« stærkt advaret mod denne myndighed, hvor hun flere gange skriver: »Den er lykkeligere for forældrene end for barnet.«

Også Jørgen Graversens og Inger Koch-Nielsens undersøgelser om fælles forældremyndighed har været ført i marken, men hvad viste de andet, end at denne myndighed kun ønskes af 20 pct? Det kunne være rimeligt at imødekomme dem, hvis man ikke derved skadede en større gruppe af modvillige, som i skilsmisssituationen siger: ja men så lad os da acceptere denne fælles forældremyndighed, og derefter får de problemer med den.

Heldigvis viser Graversen-Koch-Nielsens undersøgelse, at de 20 pct., som ønsker denne myndighed, findes blandt dem, der har udvist størst fællesskab omkring omsorgen og har størst evne til at klare skilsmisseeftalerne med færrest problemer. Det kan de altså fortsat uden disse love, uden at vi prisgiver eller bringer andre ind i et risikoområde.

Det er de svage, som skal beskyttes, børnene og den enlige, tilbageblivende forælder. Hvad disse svage angår, har jeg bemærket nogle meget kraftige indsigelser, ikke blot fra Anna Wahlgren, som jeg netop har nævnt, men også fra Emmy Glud og fra Mødrehjælpen af 1983, som har fremsendt indvendinger svarende til dem, jeg fremsatte ved beslutningsforslagets behandling i fjor. Den, der får omsorgen, får lidt flere brydereier og får dermed vanskeligere ved at drage omsorg for barnet.

Vi finder således i bedste fald forslaget overflødigt, i værste fald skadeligt og må følgelig fortsat fraråde at vedtage det.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg skal meddele, at venstres folketingsgruppe stemmer imod dette lovforslag.

Det er ikke rigtigt, som hr. Torben Lund sagde, at vi ikke har observeret den ændring, der er sket i folks livsmønster. Det har vi naturligvis. Vi mener ikke, at lovgivningen altid skal blande sig i, hvordan folk indretter sig. På det punkt skal lovgivningen være neutral. Men hvad der er vigtigere i denne sag, er, at vi ikke mener, at det fremsatte lovforslag på nogen måde vil lette en skilsmisse eller en samlivsophævelse – tværtimod.

Vi er naturligvis enige i det synspunkt, som har været anført fra anden side, at lovgivningen skal tjene barnets tarv. Imidlertid mener vi, at dette lovforslag vil skade børnene ved skilsmisse og samlivsophævelse. Det nytter ikke noget, at man skriver i et lovforslag, at hvis forældrene kan blive enige, kan de få fælles forældremyndighed, og i øvrigt arbejde ud fra synspunktet, at så bliver nok alle forældre enige. Det gør de jo ikke. Fordi man laver en lovgivning, bliver folk ikke små lam. De, der i årevis har skændtes om børnene, får ikke pludselig løst deres problemer, ved at man åbner adgang til fælles forældremyndighed.

Vi kender problemerne fra samkvemssituationen. Vi kender alle de tragedier og alle de langvarige stridigheder, der er i disse sager. Disse stridigheder vil man også få, hvis man indfører fælles forældremyndighed. Vi frygter i venstre, at dette lovforslag vil forlænge de stridigheder, der ellers kunne blive bilagt ved en skilsmisse. Vi frygter, at barnet bliver katebald mellem forældrene, at barnet bliver en handelsvare, at den svage i forholdet – det vil tit være kvinden – vil blive udsat for pression fra mandens side.

De ægtefæller eller tidligere samlevende, der i dag kan ordne tingene i mindelighed, kan fortsætte, som de plejer. De kan stadig deles om barnet, afgøre i fællesskab, hvor det skal være, og træffe de afgørelser, der skal træffes. Der er intet i den danske lovgivning i dag, der forhindrer, at forældre, der kan blive enige, kan indrette sig, præcis som de ønsker det.

[Birthe Rønn Hornbech]

Jeg har, mens lovforslaget har været diskuteret, fået mange henvendelser fra enlige fædre, som tror, at alle problemer er løst med dette lovforslag. Jeg er ked af, at der er skabt nogle forventninger hos en lang række ugifte eller fraskilte fædre, som overhovedet ikke kan indfries ved dette lovforslag. De mødre, der har gemt barnet for faderen, vil da ikke drømme om at indgå en aftale om fælles forældremyndighed. Derfor er der skabt nogle forventninger, som vil medføre skuffelser.

Alt i alt mener venstre ikke, at dette lovforslag løser nogen som helst problemer – tværtimod. Det vil ikke hjælpe et hak, men vil tværtimod skade mange steder.

Det har været fremme i dagspressen i de sidste dage, at der er folketingsmedlemmer, der ikke har besluttet sig til, hvordan de vil stemme. Jeg vil kun sige til disse tvivlere: stem imod! Hvis først loven er vedtaget, er der ingen vej tilbage.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Nu har vi jo hørt den konservative ordfører og venstres ordfører. Det kan undre mig, at det netop er repræsentanter for de to partier, der gerne vil skabe frihed og gerne vil stå for noget liberalt, der vil opretholde en lovgivning, hvorefter to forældre vedrørende deres eget barn, deres fælles barn, skal være afskåret fra at aftale, at de er fælles om ansvaret for det. Det kan virkelig undre mig, at det er netop de konservative og venstre, der indtager det standpunkt.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg er nødt til at sige til hr. Torben Lund, at han ikke har forstået noget som helst, men det er måske, fordi han bygger på den livsopfattelse, at menneskesindet og menneskers følelser er noget, man kan lovgive om, og så bliver den menneskelige person anderledes.

Jo, hr. Torben Lund, vi går ind for frihed, men vi opfatter faktisk dette forslag som en form for tvang. Man kan nemlig ikke lovgive om forældres ansvarsfølelse.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Nej, fru Birthe Rønn Hornbech, men man behøver da heller ikke at lovgive imod menneskers følelser og sind.

Ebba Strange (SF):

Der bliver rejst megen tro og megen tvivl, og der er mange myter i denne sag.

Det, der er vores formål med lovforslaget, er at give mennesker nogle flere muligheder for selv at tilrettelægge deres samliv til gavn for de børn, de har sat i verden. Det er formålet med lovforslaget, og at det liberale parti venstre ikke kan forstå det, må bero på noget helt andet end på opfattelsen af det faktiske indhold af dette lovforslag. Det må bero på, at de tror, at hvis vi ikke gennemfører dette forslag, så vil ægteskabet i højere grad blive opretholdt. Det tror jeg ikke er tilfældet. Jeg tror ikke, at det får ret megen indflydelse på, hvorvidt folk vil blive sammen eller gifte sig.

Vi anser det for at være en retfærdigheds-handling over for børn, og vi anser det for at være en handling, der giver voksne mennesker en yderligere mulighed, de ikke har i dag, for at bevare det fælles ansvar for deres børn, som de ønsker at have.

Jeg begriber ikke, hvordan man kan bruge ordet tvang i forbindelse med dette forslag. Det er et spørgsmål om at give yderligere frihed, ikke noget som helst andet.

Der bliver sagt en masse om, hvilke forventninger det vil afføde, og hvilke problemer det vil løse eller ikke løse. Jeg har sagt ved alle de behandlinger, vi har haft af disse forslag, at vi naturligvis ikke tror, at vi med dette forslag kan afbøde de tragiske konflikter, de sorger, der opstår i forbindelse med samlivsbrud. Vi kan heller ikke ophæve børnenes sorg, forvirring, ked-af-det-hed, når forældre flytter fra hinanden. Men vi kan hjælpe til at lempe på skyldfølelsen over for børnene, vi kan hjælpe til at lempe på forældrenes oplevelse af at give afkald ved at sige: ja, jeg ville egentlig gerne have haft forældremyndigheden over det barn, men det er der jo kun én af os der kan få, altså trækker jeg mig tilbage.

Når hr. Per Stig Møller siger, at det kun er 20 pct., der ønsker denne lov, så må jeg spørge, hvorfor i alverden de 20 pct. så ikke skal have lov til at få den. Pilotundersøgelsen

[Ebba Strange]

fra Københavns amt viser, at der er endnu flere, der ønsker den.

Det er da rigtigt, at der kan komme sager, hvor man tager spørgsmålet om den fælles forældremyndighed op på et senere tidspunkt. Vi har adskillige meget trænede børnesagkyndiges ord for, at det er udmærket at få udskudt den belastende situation, det er at skulle træffe et valg med hensyn til, hvem der skal have forældremyndigheden, fra selve skilsmissetidspunktet, der i forvejen er belastet af så mange negative følelser ved, at man skal flytte fra hinanden osv.

Jeg kan godt forstå, at de konservative går imod, for det er i klar overensstemmelse med den konservative livsholdning, at man skal bevare det bestående, som det er, og at man skal passe på ikke at genere ægteskabet, men jeg kan ikke forstå det liberale parti venstre, jeg begriber det ikke.

Jeg vil godt knytte et par bemærkninger til det, der har været mest inde i debatten på det seneste, nemlig spørgsmålet om de socialt dårligt stillede enlige mødres økonomiske situation, efter at dette forslag er vedtaget. Jeg vil godt have lejlighed til her at sige, at alle vi, der står bag forslaget, er enige om, at de enlige mødres økonomiske situation ikke må forværres. Vi er alle sammen enige i, at de enlige mødre er den økonomisk set dårligst stillede gruppe i Danmark i øjeblikket, og at der er al mulig grund til med eller uden dette lovforslag at forbedre deres økonomiske situation.

Vi har i forbindelse med udvalgsarbejdet indhentet oplysninger fra socialministeriet; vi har indsat redegørelserne fra socialministeriet som bilag til vores betænkning.

Jeg vil herfra appellere til folketingets socialudvalg om, når det skal i gang med følge-lovgivningen til efteråret, at være meget omhyggeligt med at sikre, at der ikke sker en forringelse af de enlige mødres økonomiske situation ved vedtagelsen af dette lovforslag. Der er ingen af os, der står bag lovforslaget, der ønsker det. Det er op til politikerne her i huset at sikre, at det ikke sker.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Fru Ebba Strange spurgte mig, hvorfor vi ikke ville give en yderligere mulighed. Det vil vi da meget gerne, men vi vil ikke give

mulighed for yderligere konflikter, og det er det, vi efter vores bedste overbevisning mener ligger i dette forslag.

Når vi bliver spurgt, hvorfor vi dog ikke vil lave en lov, som passer til de 20 pct., som gerne vil have den, vil jeg godt gøre opmærksom på, at undersøgelsen viser, at de 20 pct., forældrene i den positive gruppe, i videre omfang har været fælles om omsorgen for børnene og i mindre omfang har været præget af konflikter om børneopdragelse under ægteskabet. Relativt mange af dem har været enige om forældremyndigheds- og samkvemsspørgsmål, og det kan de altså fortsat være, uden at det går ud over andre mennesker.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Hr. Per Stig Møller siger, at den mulighed har folk allerede i dag, og at de, der ønsker den fælles forældremyndighed, er dem, der allerede i dag har et godt forhold til hinanden. Det er klart. Jeg har været i mange forsamlinger, hvor vi har diskuteret dette forslag, og det er klart, at de, der ønsker den fælles forældremyndighed, er dem, der allerede i dag er i stand til på en ordentlig måde at aftale rimelige forhold for børnene.

Men præcis i den gruppe har jeg mødt synspunktet både hos børnene og hos den - uanset om det har været en mand eller en kvinde - der har afgivet forældremyndigheden, at i og med, at man afgiver forældremyndigheden, sker der noget med én selv og med barnet.

Barnet oplever: én har valgt mig fra, én skulle vælge mig fra, for det siger samfundet at én skal, og det var altså dig, der valgte mig fra.

Den forælder, der har måttet vælge fra, oplever: min forpligtelse, mit ansvar er ikke så stort, som hvis jeg havde haft forældremyndigheden, og det binder ikke længere end til den dag, hvor jeg kan nøjes med at sende børnepengene.

Det er af hensyn til at bevare forpligtelsen, bevare ansvaret som noget, der opleves både af den forælder, der i dag vælger fra, og det barn, der oplever sig valgt fra, at vi synes, dette er en retfærdighedshandling.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg tror, man forveksler forældremyndighed med omsorg. For barnet vil den væsentlige katastrofe være, at omsorgen nu kun have af den ene, uanset om man taler om fælles forældremyndighed eller ej, for det er jo det, der er barnets oplevelse, nemlig at nu er man alene med den ene.

(Kort bemærkning).

Ebba Stråge (SF):

Der er blevet snakket lidt psykologi i forbindelse med dette forslag ved flere lejligheder, og jeg skal indrømme, at det, der lå i mit sidste indlæg, også havde noget med psykologi og oplevelse at gøre, og det har hr. Per Stig Møllers indlæg også.

Jeg er enig i, at det er omsorgen, det, jeg kalder ansvaret, forpligtelsen, der er det afgørende, men det, vi kan gøre med en lovgivning, er at lægge tingene sådan til rette, at vi i hvert fald ikke forminske mulighederne for, at indholdet af den følelse af omsorg og forpligtelse bliver forringet. Det er det, der kan ske i og med, at man skal give afkald, og det er det, der ikke behøver at ske.

Jeg vil ikke sige, at det ikke kan ske, for det kan ske i og med, at man flytter fra hinanden, også selv om man har den fælles forældremyndighed. Jeg har aldrig påstået, at vi løser alle problemer med dette. Det kan godt være, at det glider ud, når man flytter fra hinanden, især, som det er blevet sagt, hvis man flytter sammen med en anden. Men o.k., så kan man tage højde for den situation.

Estrup (RV):

Jeg synes, det er trist at måtte konstatere, at myterne stadig væk trives omkring denne lovgivning. Det viser debatten i dag. Man kan stadig væk fremstille dette som et spørgsmål om tvang og om, at vi nu vil tvinge forældrene og børnene ind i en situation, de ikke ønsker. Det forstår jeg ikke. Jeg synes, at debatten i og for sig bliver afsporet af det.

Det, sagen drejer sig om, er, at vi åbner nogle muligheder, for i det omfang der ikke er enighed mellem forældrene, ja, så er der heller ikke nogen, der tvinger dem til at bruge denne lovgivning. Det, der er tilfældet i dag, er, at vi sætter forældrene og børnene i omstændigheder, de ikke ønsker. Når foræl-

drene skal skilles, kræver vi også, at børnene skal skilles fra forældrene, i hvert fald at den ene af forældrene skal skilles fra børnene. Er det virkelig en nødvendig situation? Hvorfor skal vi direkte kræve det i lovgivningen og dermed efter min mening lægge op til konflikt?

Der er grund til at vende blikket mod de andre nordiske lande og konstatere, at vi er det sidste land i Norden, der ikke har en sådan lovgivning. Hvordan kan det være, at vi ikke kan klare et sådant frivillighedens princip? Er det virkelig sådan, at danskerne er mere umodne, mere uegnede til at klare deres familiemæssige problemer uden indblanding fra myndighedernes side? Hvorfor skulle vi i højere grad end svenskere, nordmænd og finner være ude af stand til at forvalte et frivillighedsprincip i forældremyndighedssager? Hvorfor er den nordiske lovgivning pludselig så frastødende? Det synes jeg er spørgsmål, som også er værd at stille sig for dem, som i så mange andre sammenhænge mener, at nordisk lovgivning er noget, vi bør lytte til og kigge på, noget, der bør lede os.

Endelig vil jeg gerne nævne, at der i denne debat fra flere sider og nu senest i betænkningen har været anført, at det, vi udsætter børnene for med fælles forældremyndighed, er risikoen for to »skilsmisser«, åbenbart ud fra den betragtning, at det er bedre at have én stor skilsmisse end to små. Dette forekommer mig at være en absurd logik, også ud fra den betragtning, at det jo åbenbart er ligegyldigt, at man i dag kan skilles lige så mange gange, det skal være, og mødes igen. Vi vil oven i købet i mange situationer opfordre forældrene til at finde sammen og sige: det er til gunst for børnene, det gavner børnene, hvis forældrene kan mødes igen. Der er jo total frivillighed i dette spørgsmål, og det kan altså give adskillige skilsmisser for det enkelte barn. Nu bliver det pludselig forkert, at man skulle lave et frivilligt system, som man også må se i øjnene at forældrene på et eller andet tidspunkt måtte blive uenige om. De samme personer, som går ind for at bevare det nuværende, vil jo også i alt væsentligt opfordre forældrene til at finde sammen, hvad enten det måtte være i separations- eller skilsmissetilfælde, og vil oven i købet sige: ja men det må I gøre af hensyn til børnene.

[Estrup]

Er det virkelig logisk? Skulle det så være værre, at vi i dag giver mulighed for, at forældrene frivilligt kan aftale disse ting? Jeg forstår ikke logikken i det. Jeg synes ikke, at det er rigtigt. Jeg synes, man i denne sag bør sige, at det tjener børnene bedst så længe som muligt at være ude af myndighedernes søgelys.

Lenger (VS):

Nu, hvor det er lige før denne lovgivning formentlig bliver vedtaget, vil jeg gerne forsøge at summere op, hvad det egentlig er, det drejer sig om.

Jeg mener, at lovgivningens konsekvenser er stærkt overvurderet både fra tilhængerens og fra modstandernes side. Jeg mener, at tilhængerne lægger alt for store positive forventninger i lovgivningen, og jeg mener, at modstanderne ser for mange spøgelsler i denne lovgivning.

Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at den fælles forældremyndighed i alle tilfælde forudsætter frivillighed. Den vil især have betydning, hvor forældre lever papirløst sammen, også mens samlivet består, i betragtning af den større tryghed, som man vil have ved tanken om, at forholdet måske opløses på et tidspunkt.

Lovgivningen vil desuden have betydning i de situationer, hvor forældre lever adskilt i skøn samdrægtighed. De kan undgå slagsmålet om forældremyndigheden, et slagsmål, som kan skabe nogle problemer, som ellers ikke er der, fordi forældremyndigheden i de situationer kan betyde en fortrinsstilling for den, der har den, hvis der senere skulle komme krig på kniven.

Det, som lovgivningen derimod ikke kan gøre noget ved, er de situationer, hvor et forhold er gået op i en spids. Der gør lovgivningen hverken fra eller til. Den kan ikke forbedre noget, men den kan heller ikke stille nogen ringere i den situation. Det er det, den fælles forældremyndighed kan, hverken mere eller mindre. Det synes jeg også er tilstrækkeligt og tilstrækkelig godt til, at vi selvfølgelig kan anbefale, at man stemmer for at indføre begrebet fælles forældremyndighed. Men jeg synes, det ligesom skal sættes på plads, hvad den fælles forældremyndighed kan bruges til, og hvad den ikke kan bruges til.

Det er også på den baggrund, jeg mener, der er stillet alt for store forventninger til, hvad den kan betyde. Den kan trods alt hjælpe noget i situationer, hvor der er et rimeligt forhold i forvejen, men samtidig synes jeg også, der er fremført alt for mange uholdbare, negative ting over for den.

Men i de situationer, hvor der er problemer, og hvor den fælles forældremyndighed i sig selv ikke indebærer nogen egentlig fordel, kan den forpligtelse til at yde rådgivning og vejledning, som statsamterne får, føre til nogle positive resultater i en del tilfælde, og det synes jeg er et nok så vigtigt resultat af den lovgivning, der formentlig vedtages her i dag.

Med den ændring, som skete ved andenbehandlingen, er en af de mangler, som VS påpegede ved førstebehandlingen af justitsministerens lovforslag, blevet afhjulpet, og det er vi meget glade for. Men paradoksalt nok har de borgerlige partier kritiseret denne nye forpligtelse for statsamterne meget stærkt, paradoksalt, fordi lige præcis denne forpligtelse kunne mindske nogle af de gener, som de selv samme borgerlige partier mener at der er i forbindelse med begrebet fælles forældremyndighed.

Vi lægger stor vægt på, at der i lovgivningen er et klart sigte, at der er udtrykt den klare hensigt, at børnene skal bevare den bedst mulige kontakt med begge forældrene. Det står ikke mindst i de mange medfølgende bemærkninger, og det er selvfølgelig noget, som vil sætte sit præg på forvaltningen af lovgivningen. Samtidig er der ikke fastlagt nogen firkantede, rigide regler. Det er også noget, vi har lagt megen vægt på at undgå, fordi rigide, firkantede regler ikke vil kunne tage de tilstrækkelige individuelle hensyn til barnet og til forældrene. Det ville være meget ulykkeligt, hvis samværsretten skulle øges på den måde, at barnet var hos den ene part alle de glade dage med frihed og oplevelser og hos den anden part alle de sure dage med arbejde og stress. Derfor må der være mulighed for, at der, selv om samværet øges for den part, hvor barnet ikke bor, tages så mange individuelle hensyn, at vi ikke ender i den meget uheldige situation, hvor barnet oplever, at der altid er arbejde og stress hos den ene og altid oplevelser og frihed hos den anden. Det synes vi er nået. Det er en meget vigtig balance, som vi synes er nået med be-

[Lenger]

mærkningerne og med de ændringer, der er sket undervejs i lovgivningen.

Endelig lægger vi meget stor vægt på, at det præciseres, at der er denne rådgivningsmulighed, og at det også præciseres, at der er en pligt til samtale med barnet, fordi det udtrykker, at børnene skal tages med på råd i de beslutninger, som vedrører dem. Det er et princip, som man kunne lære meget af mange andre steder, bl.a. i planlovgivningen, inden for skoleplanlægningen og inden for det kulturelle område f.eks. Også her ville det være en god idé, hvis man tog børnene med på råd i de sammenhænge, som faktisk vedrører dem.

Det er ganske kort de hovedpunkter, som vi i VS opfatter som vigtigst i forbindelse med begrebet fælles forældremyndighed og ikke mindst med de andre nye konstruktioner, der følger med denne lovgivning, og som er mindst lige så vigtige.

Begrebet fælles forældremyndighed er nok det, der vil blive lagt mest mærke til, men efter min opfattelse er der altså en lang række andre ting, som det også er vigtigt at lægge mærke til. I sig selv er dette begreb overvurderet både negativt og positivt af henholdsvis modstandere og tilhængere. Der er først og fremmest den mulighed – og det skal være min sidste bemærkning – at med de øgede rådgivningsmuligheder kan man også i en del tilfælde med den fælles forældremyndighed hindre konflikter i at opstå, konflikter, som vi oplever i dag.

Jeg synes, at meget er nået, alene hvis vi kunne hindre en lang række af konflikterne i at opstå, og derfor kan vi anbefale lovforslaget.

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg tror, vi alle kan være enige om, at vi ønsker en lovgivning, der er til størst mulig gavn for børnene, men spørgsmålet er så blot: hvilken lovgivning vil være den bedste? Hvilken lovgivning vil bedst sikre, at børn får mulighed for at vokse op i et trygt fællesskab og her modtage følelser, indtryk, normer osv.?

Vi i kristeligt folkeparti er overbevist om, at ægteskabet er både den rette og bedste samlivsform. Ægteskabet har jo også været en hjørnesten i samfundets opbygning, og det ønsker vi at det fortsat skal være. Vi kan

ikke se rettere, end at der med dette lovforslag vil ske en svækkelse af ægteskabet og de retsgarantier, der ligger i ægteskabet, og også af muligheden for her at give børn den størst mulige tryghed.

Det er blevet sagt under debatten, bl.a. fra fru Ebba Stranges side, at her må gives nogle ekstra frihedsmuligheder, men jeg synes nok, man må spørge: hvem bliver det frihed for? Jeg har med interesse læst den henvendelse fra Mødrehjælpen af 1983, som vi har fået nu, for her mener jeg, at det fremgår, at den frihed vil blive en frihed til de stærke. Jeg tror ikke, at dette lovforslag vil gavne børnene. Jeg tror tværtimod, at de vil blive tabere. Der står også flere steder i henvendelsen, at det netop vil være de svage kvinder, som også vil lide under denne lovgivning.

Ikke blot ud fra en grundholdning i synet på ægteskabet, men også ud fra de følger, som jeg tror dette vil afstedkomme, vil jeg stemme imod og opfordrer andre til at gøre det samme.

Pia Kjærsgaard (FP):

Det lader til, at socialdemokratiet, socialistisk folkeparti, VS og de radikale har fået tropperne på plads og fået samlet flertal om fælles forældremyndighed.

Vi havde en diskussion i fremskridtspartiet vedrørende beslutningsforslaget, men bestemte os altså til samlet at stemme for, således at justitsministeren imod regeringens ønske skulle fremsætte lovforslag.

Ved andenbehandlingen indfører man så imod fremskridtspartiets stemmer en ændring, som totalt ødelægger det oprindelige forslag, nemlig udvidet rådgivning i amterne og ansættelse af flere offentligt ansatte, professionelle sagsbehandlere, psykiatere, psykologer og socialrådgivere.

Det siger sig selv, at fremskridtspartiet ikke kan stemme for lovforslaget i den endelige udformning. Vi ønsker ikke flere offentligt ansatte, som vi ikke har behov for og slet ikke råd til.

Inger Harms (SF):

Ja, det er nu ikke alle, der sådan er til at få på plads. Jeg skal her meddele, at jeg agter at stemme imod lovforslaget. Jeg mener helt klart, at ordningen med delt forældremyndighed udelukkende skal tjene som en

[Inger Harms]

sutteklud for den af forældrene, der ellers ikke ville få tilkendt forældremyndigheden.

Forslagsstillerne til beslutningsforslaget i sin tid hævdede, at ordningen skulle tjene barnets tarv; det mener jeg er helt forkert. Tværtimod vil den ifølge min opfattelse være til ugunst for børnene. Nogle har sagt, at det skulle gøre børn mere trygge. Der er intet som helst trygt ved en skilsmisse, men som det er nu, er det den, der samlever med barnet, der træffer afgørelserne, og det ved børnene. Skal man nu til at indhente godkendelse, tilladelse m.m. hos den part, man ikke før kunne enes med, vil det meget let føre til utryghed for barnet. De fleste fraskilte finder jo på et eller andet tidspunkt sammen med nye partnere. Dette lovforslag, hvis det bliver vedtaget, kan yderligere vanskeliggøre det fremtidige samliv både for barnet, forældremyndighedsindehaveren og den ny samlever.

Jeg kunne have undladt at stemme, jeg kunne også som andre have ladet mig overtale til at skifte mening. Normalt foretrækker jeg at stemme sammen med min gruppe; det er aldrig rart at stemme alene. Men dertil skal siges, at dette er et lovforslag, som er fremsat på baggrund af et privat beslutningsforslag. Jeg kan derfor ikke føle mig forpligtet på samme måde, som havde det været et forslag, som hele gruppen stod bag fremsættelsen af.

I øvrigt mener jeg, at alt for mange ting står hen i det uvisse, hvis den delte forældremyndighed skulle blive en realitet. Mener forslagsstillerne virkelig, at det til trods herfor stadig er til gavn for børnene? Jeg mener nej. Dette forslag har aldrig været ment til gavn for børnene, men skulle udelukkende tjene nogle voksnes interesser.

Nogle har hævdet i debatten, at delt forældremyndighed ville give den anden part en større grad af ansvarlighed over for barnet, som de ellers ikke ville have følt. Dertil er blot at sige, man ikke kan ændre folks følelser eller mangel på ansvarlighed igennem lovgivning.

At det skulle give mere frihed, forstår jeg slet ikke. Jeg er derimod bange for, at der i mange tilfælde vil blive tale om mere eller mindre skjult tvang.

Arentoft (KF):

Når jeg har bedt om ordet, skyldes det den omstændighed, at der sikkert er nogle her i Folketinget og andre, der også har læst i Folketingstidende, der kan huske, at jeg ved førstebehandlingen var ret så positiv over for disse lovforslag.

Når jeg i dag stemmer nej, er det, fordi jeg har overvejet spørgsmålet meget nøje, og det er ikke, fordi der er tale om gruppedisciplin eller noget lignende, for jeg tror, at hvis jeg havde bedt om det, så var jeg blevet løst fra gruppedisciplinen. Jeg har virkelig overvejet det, jeg har talt med mange, og min begrundelse for at stemme nej i dag er, at jeg finder, at disse lovforslag simpelt hen er et angreb på ægteskabet, og det mener jeg er en sag, man virkelig bør overveje. Der er opløsningstendenser nok i samfundet, og dem kan man altså gå imod. Derfor stemmer jeg nej.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Arentoft, hvad det er for en udvikling fra beslutningsforslaget og så til lovforslaget her, der gør, at det nu skulle være et angreb på ægteskabet efter lovforslaget, men ikke var det efter beslutningsforslaget. De er indholdsmæssigt fuldstændig svarende til hinanden.

Aase Olesen (RV):

Ligesom jeg sidste år ikke kunne stemme for beslutningsforslaget, kan jeg heller ikke stemme for de to lovforslag, som er til behandling her i dag. Lovforslagene er i bedste fald en illusion. Man kan ikke sikre børns ret til to forældre ad lovgivningens vej. Det kan kun de to mennesker, der har sat barnet i verden. Jeg er lidt ked af at skulle argumentere mod mit eget partis ordfører, men det undrer mig, at man kan argumentere med at sige: hvorfor skal man skille børnene, fordi forældrene skal skilles? Det er jo grå teori.

Jeg ved ikke, om dette mærkelige begreb, der hedder forældremyndighed, skulle have større betydning for et barn end det, at dets forældre bor samme sted som barnet. Hvor meget værdi har en juridisk rettighed for et barn mod det faktum, at far eller mor ikke mere er der om aftenen og ikke mere er der om morgenen?

Jeg frygter, at denne lovgivning vil føre til øget pression mod den svage part. Jeg er

[Aase Olesen]

imod, at man letter adgangen for den af forældrene, der ikke har forældremyndighed, til at tage forældremyndigheden fra den, der for øjeblikket har barnet hos sig. Familielovgivning og familieret har alle dage taget sigte på at beskytte familieenheden og den svage part. Jeg tror, at vi med dette lovforslag forlader dette hovedprincip.

Jeg forstod på fru Ebba Strange, at flertallet eller forslagsstillerne her er enige om, at de enlige mødres situation ikke må forværres. Det håber jeg sandelig, men jeg vil gerne spørge forslagsstillerne eller måske nærmere socialministeren eller begge parter: hvad er en enig mor efter dette her? Er fru Ebba Strange uvidende om, i hvilket omfang man for øjeblikket øver kontrol med enlige mødre? Ønsker man dette snageri i folks privatliv udvidet? Ønsker man at øge muligheden for såkaldt socialt bedrageri?

Jeg vil godt spørge socialministeren og forslagsstillerne: betyder fælles forældremyndighed også fælles forsørgelsespligt? Så må bistandsloven jo laves om, og jeg vil gerne spørge, hvordan man så skal administrere det. Hvis ikke det betyder fælles forsørgelsespligt – og det har jeg forstået på nogle forslagsstillere – betyder det altså, at den, der rent faktisk har barnet boende hos sig, fortsat skal betragtes som enlig i relation til betaling for daginstitutioner, boligsikring, børnetilskud osv., og det bliver jo så et vældigt spørgsmål at afgøre, hvem der rent faktisk har barnet boende. Jeg vil gerne spørge i det tilfælde: hvad gør man med deleforældre, hvor man vedtager, at barnet skal bo på skift hos begge parter?

Jeg har forstået, at man fastholder, at loven skal træde i kraft den 1. januar 1986. Jeg begriber ikke, hvordan man tør vedtage dette lovforslag, før man har alle disse fuldstændig afgørende socialpolitiske spørgsmål klaret.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg kan sige til fru Aase Olesen, at begrebet deleforældre også eksisterer i dag. Hvor barnet faktisk bor, vil lige så let kunne konstateres efter den nye lov som i dag.

Hvem der reelt er enlige mødre, har jeg tænkt at rejse spørgsmål om over for socialministeren, når vi nu engang får tid til den slags ting og folketinget ikke har så travlt

mere. Det er jo et kæmpeproblem i dag, hvor vi ikke har noget som helst, der hedder fælles forældremyndighed. Her oplever vi, at enlige mødre bliver dømt for socialt bedrageri, fordi deres barns far kommer og hjælper dem med at bringe børn i børnehave og hente dem igen. Det vil sige, at hele det kæmpekompleks, som jeg synes er en skamplet på vores sociallovgivning, har vi allerede i dag, og det har ikke spor med fælles forældremyndighed at gøre. Det har noget at gøre med, at vi heller ikke i dag kan finde ud af at få det defineret. Det er klart, at det er noget, vi skal have klaret. Det skal vi have klaret, ganske uanset om dette lovforslag går igennem eller ej.

De nærmere følgelovgivninger vil jeg bede fru Aase Olesen om at tage sig kærligt af. Jeg mener, hun sidder i folketingets socialudvalg. Hvis hun kunne gøre det, så er jeg sikker på, at de er i gode hænder, for selvfølgelig kan der opstå nogle enkelte nye problemer. Som jeg sagde i mit første indlæg, er det noget, vi har beskæftiget os med i retsudvalget. Det fremgår af bilaget til betænkningen. Vi har ikke løst problemerne. Vi mener, de skal løses i den sociale sektor, men der opstår ikke så mange nye problemer, som fru Aase Olesen peger på, for dem har vi allerede i dag.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg er ked af, at fru Ebba Strange ikke har tænkt denne sag grundigt igennem. Vi ved fra Sverige, at der er problemer med deleforældre. Der har været tilfælde, hvor man har ønsket dobbelt boligsikring. Det er ikke noget svar at give mig her at sige: vi kender også til deleforældre i dag. Ja men vi kender ikke til problemet med at skulle afgøre, hvem der skal have boligsikringen eller børnetilskuddet. Det skal den, der har forældremyndigheden. Hvordan skal man afgøre det i fremtiden? Hvem skal afgøre det?

Jeg tror, at antallet af mulige tilfælde af såkaldt socialt bedrageri vil stige ganske voldsomt, og jeg vil i hvert fald ikke her i dag love at tage mig kærligt af de sociale problemer, som fru Ebba Strange opfordrer mig til. Jeg tror, det vil føre til en øget kontrol med de svageste, så vi må virkelig advare mod det her. Jeg tror ikke, det kan klares.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg er helt enig i fru Ebba Stranges bemærkning om, at dette her jo ingen indflydelse har på problematikken omkring socialt bedrageri overhovedet. Det er jo en helt anden problemstilling i forhold til forskellige sociale lovgivninger, som ikke har noget med forældremyndighed at gøre.

Derudover vil jeg også gerne sige, at dette her jo drejer sig om, at forældrene får muligheden for at aftale den fælles forældremyndighed. Vi har fra socialministeriet fået oplysninger om, hvilke sociale lovgivninger dette her i givet fald vil berøre, og socialministeriet har også peget på nogle løsningsmuligheder. Man har ikke lagt skjul på fra socialministeriets side, at det vil kræve lovændringer. Det vil kræve, at der træffes nogle politiske beslutninger omkring disse lovændringer, og det har vi også i betænkningen lagt op til skulle ske. Vi har peget på, i hvilken retning den følgelovgivning på det sociale område, som dette nødvendigvis må have, skal gå; det fremgår direkte af betænkningen. Derfor er det ikke rimeligt at sige, at det ikke er noget, der er gennemtænkt, at det ikke er noget, der er tænkt på.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Der er ikke med lovforslaget lagt op til yderligere situationer med deleforældre. Børn har en adresse. Det vil de også have efter det nye forslag, det vil de have, hvis forældre vælger den fælles forældremyndighed. Så vil børn have et sted, hvor de bor, et sted, hvor de går i skole, et sted, hvor de går i børnehave, et sted, hvor de hører til. Jeg ved, at der er nogle, der klarer dette med delebørnene. Det er ikke mit store nummer, men det ligger overhovedet ikke i lovforslaget, at der skulle være flere delebørn, end vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Børn har en adresse. Ja, det har enlige mødres bekendtskaber somme tider også. Det hindrer ikke, at myndighederne fører en meget ubehagelig kontrol med folk. Adresser sikrer ingen verdens ting, og det, jeg frygter, er, at myndighederne skal til at interessere

sig for, om børnene nu rent faktisk bor det ene sted eller det andet sted, fordi det naturligvis betyder mange penge til forskel på de sociale budgetter.

Jeg vil godt spørge en af forslagsstillerne, jeg tror ikke, jeg fik svar på det: betyder fælles forældremyndighed fælles forsørgelsespligt? Ja eller nej?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Det var den socialdemokratiske ordfører, som spurgte hr. Arentoft, hvad der var sket siden maj i fjor, som fik hr. Arentoft til nu, som han har forklaret, at stemme imod lovforslaget.

Jeg vil godt spørge de socialdemokratiske medlemmer af tinget hr. Hjortnæs, hr. Stavad og hr. Erik B. Smith: hvad er der sket siden maj i fjor, som pludselig har fået dem til at gå ind for det forslag, som de i fjor gik imod?

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg synes, det er utroligt – jeg forstår måske godt motiveringen, men jeg synes, det er utroligt – at fru Aase Olesen vil forplumre denne debat, som drejer sig om fælles forældremyndighed, som drejer sig om at løse problematikken forældre og børn imellem i forbindelse med en separation og skilsmisse, med noget snak om socialt bedrageri, som ikke har noget som helst med dette her at gøre. Jeg kan måske forstå motiveringen, nemlig at man er tynd i argumenterne imod dette her, men jeg forstår ikke, at det kan være rimeligt, at vi skal diskutere socialt bedrageri.

Det har været en interessant sag og en vigtig sag at diskutere i medierne og her i huset, ikke mindst de seneste dage, og jeg synes, det er godt, at vi har fået taget hul på den problematik, men det har intet med fælles forældremyndighed at gøre.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne bede fru Aase Olesen om at gå aktivt ind i debatten om socialt bedrageri og dyneløfteri og den måde, politi og myndigheder behandler enlige mødre på. Jeg vil

[Ebba Strange]

gerne bede hende om at gøre det i morgen helt uanset om dette lovforslag bliver vedtaget eller ej, for det har intet med dette lovforslag at gøre.

Så vil jeg sige, at ifølge børneloven har forældre også i dag fælles forsørgelsespligt. Det får de også efter det nye forslag.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Ebba Strange, at det radikale venstre tidligere har fremsat forslag om en form for revision af den sociale lovgivning, så man fik en klar definition af, hvad man forstod ved en husstand. Men jeg må konstatere, at jeg har ikke fået svar på det, jeg spurgte forslagsstillerne om: betyder fælles forældremyndighed fælles forsørgelsespligt? Ja eller nej?

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg må sige, at det er fantastisk for mig, at fru Ebba Strange i den grad prøver at bagatellisere de problemer, der er i sociallovgivningen, hvis dette lovforslag bliver vedtaget. Det er fantastisk, fordi jeg personligt i retsudvalget har stillet en lang række spørgsmål, som er blevet besvaret af socialministeren.

Jeg vil kraftigt opfordre socialministeren til nu at komme med en redegørelse for, hvad det er for en lang række problemer, som vi får, og som fru Ebba Strange ved ikke er klaret, uagtet fru Ebba Strange altså i dag vil have vedtaget en lov, hvis konsekvenser vi overhovedet ikke kan gennemskue, noget, vi har fået at vide af socialministeren i retsudvalget.

Formanden:

Jeg kan oplyse, at socialministeren har bedt om ordet.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg tror ikke, fru Aase Olesen før hørte fru Ebba Stranges svar vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt fælles forældremyndighed betyder fælles forsørgelsespligt. Det kan undre mig lidt, at fru Aase Olesen rejser spørgsmålet. Fru Aase Olesen er jo almindeligvis kyndig i den lovgivning, vi her behandler, og må

naturligvis vide, at også personer, der ikke er gift, men har børn fælles, har fælles forsørgelsespligt. Det samme vil naturligvis være gældende, når man har fælles forældremyndighed, eller når den ene person har forældremyndigheden. Der er ikke her taget stilling til spørgsmålet om forsørgelsespligten; det er, som det altid har været.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Det er måske netop, fordi fru Aase Olesen er kyndig i den sociale lovgivning, at hun rejser disse spørgsmål. Det har helt klart en sammenhæng med det lovforslag, der nu er til behandling, om den fælles forældremyndighed, idet dette lovforslag, såfremt det vedtages, helt klart vil gribe ind og skabe nogle nye problemer i den sociale lovgivning.

Forslagsstillerne kan vel så sige: ja men det skal vi så se på. Jo, men jeg har netop over for retsudvalget i overensstemmelse med det, jeg også sagde ved førstebehandlingen af lovforslaget om fælles forældremyndighed, gjort opmærksom på alle de problemer, det vil skabe i den sociale lovgivning.

Det er jo ikke uden grund at rejse spørgsmålet om forsørgelsespligten. Er tilhængerne af lovforslaget ikke klar over, at hvis man begynder at skulle lave nye indkomstberegninger, så vil det jo netop kunne medføre dårligere økonomiske forhold for den, der i dag har mulighed for at få forhøjet børnetilskud? Hvad er det for nogle begreber, man vil lægge til grund, når vi skal fastsætte daginstitutionstakster? Der er nogle helt konkrete, økonomiske ting i den sociale lovgivning, man så skal til at se på.

Så er det, jeg har gjort opmærksom på over for udvalget, at det er aldeles uafklaret, hvorledes man overhovedet vil løse de problemer. Jeg kan heller ikke konstatere ved at læse betænkningen fra retsudvalget, at man dér har fundet nogen løsninger på det, overhovedet ikke.

Det undrer mig i virkeligheden, at de, der kalder sig socialt ansvarlige, kan gå ind for et sådant forslag. Realiteten er jo, at vi med den lovgivning, vi har i dag, gør et forsøg på at beskytte den svage part. Det, man gør her, sker på grundlag af et skønmaleri af, hvordan virkeligheden er. Idet man tror, at skilsmisser er kultiverede og velovervejede, præ-

[Socialministeren]

ver man at lave et skønmaleri af, hvordan man så kan gribe tingene an.

Jeg synes, at man i højere grad skulle tage udgangspunkt i en beskyttelse af den enlige mor. Hvad vil der ske af forringelser for hende, såfremt dette forslag bliver vedtaget? Men hvilke ændringer der skal foretages i den sociale lovgivning, er på nuværende tidspunkt helt uklart.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Selv socialministeren kan bidrage til mytedannelsen. Men jeg vil gerne sige til socialministeren, at vi faktisk er meget glade for det bilag, vi i retsudvalget har fået fra socialministeriet i behandlingen af denne sag. Selv om socialministeren nu ser en hel masse problemer, som næsten er uløselige, tyder det bilag, vi har fået fra socialministeriets embedsmænd, på, at de er i stand til at løse problemerne, for man angiver faktisk nogle ganske foruftige løsningsmuligheder. F.eks. foreslår socialministeriets embedsmænd i forbindelse med boligsikring, forstår jeg, at det, man skal lægge vægt på, er, hvor børnene bor. Det synes jeg da ikke der er noget unaturligt i. Det gør vi også i dag.

I forbindelse med problematikken omkring forhøjet børnetilskud lægger man vægt på, hvor børnene bor, hos hvem børnene bor. Ja men det er der dog ikke noget mærkeligt i, det er fuldstændig som i dag.

Jeg synes faktisk, at man fra socialministeriet endda har været ganske dygtige. Der var et enkelt punkt, som vi har angivet i betænkningen, hvor vi ikke var helt enige i det løsningsforslag, man kom med, men hvad angår alle andre forslag, har vi netop i vores betænkning anført, at vi synes, socialministeriets bilag bidrager til at løse disse problemer på en fornuftig måde.

Socialministeren har yderligere sagt, at vi sandelig ikke kan nå at lave disse småændringer i sociallovgivningen frem til 1. januar. Selvfølgelig kan man nå at lave disse småændringer i sociallovgivningen, hvis man vil. Hvis ikke socialministeren kan finde ud af at lave disse ændringer, så skal vi nok hjælpe med det.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg er glad for, at den enlige mors situation ligger socialministeren så meget på sinde. Jeg går ud fra, at det vil få konsekvenser for det finanslovsforslag, som socialministeren skal være med til at fremsætte her til sommer, sådan at vi kan få nogle bedre børnetilskudsordninger til de enlige mødre.

Jeg håber også, det vil medføre, at socialministeren vil gå aktivt ind i de debatter, der er rejst af Danmarks Radio her på det seneste om, hvordan man fra de sociale myndigheders side forvalter det, der er blevet kaldt dyneløfterloven. Det vil jeg glæde mig til.

Og så vil jeg tilføje: der er ingen af os, der støtter lovforslaget, der nogen sinde har lavet skønmaleri omkring en skilsmisssituation, tværtimod.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil gerne sige til hr. Torben Lund, at teknisk og juridisk kan man stort set lave, hvad det skal være.

De betænkeligheder, der er rejst i svaret fra socialministeriet, går jo netop på spørgsmålet om, hvad der vil ske i forhold til den enlige mor og beregningen af forhøjede børnetilskud. Det er et problem. Jeg siger ikke, at man ikke kan finde løsninger; jeg siger bare, at der i dette svar fra socialministeriets side er nævnt en lang række problemer i forbindelse med at finde sådanne løsninger, og så er det vel ikke for meget at forvente, at også retsudvalget gør sig lidt klarere overvejelser om, hvilke ændringer i den sociale lovgivning man så forestiller sig skal ske. Jeg skal bestemt ikke afvise det, hvis hr. Torben Lund vil hjælpe med at finde sådanne løsningsmuligheder, men det havde vel været på sin plads, at folketinget var klar over, hvor man så ønskede at ende i den sociale lovgivning, før man indførte denne ændring. Spørgsmålet om de enlige forsørgere beskrev fru Ebba Strange udelukkende som et spørgsmål om finanslov og penge. Jeg ved, at fru Ebba Strange også går op i en lang række andre spørgsmål end de økonomiske i forbindelse med de enlige forsørgere. Det får mig til at sige, at det, vi taler om her, jo ikke har så forfærdelig meget med penge at gøre, men har noget at gøre med, hvorledes sikkerhedsfølelsen hos den enlige forsørgere er, hvilken risiko der er for chikane og skænderier af den ene eller den anden art. Set med mine

[Socialministeren]

øjne er det et meget væsentligt punkt for en enlig forsørger. Det er følelser – ja, men lige så væsentlige.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det, socialministeren kalder store sociale problemer, kalder man i det bilag, vi har fået fra socialministeriets embedsfolk, for en løsningsmulighed, og det er der dog vel stor forskel på.

Jeg vil gerne citere ganske kort fra det bilag, vi har fået netop vedrørende problematikken i forbindelse med forhøjede børnetilskud. Sagen er i dag den, at man kan få forhøjede børnetilskud, hvis man er reelt enlig. Hertil siger socialministeriets embedsmænd: konsekvensen heraf vil være, at der ligesom til andre forældre, der lever adskilt på grund af uoverensstemmelse, udbetales almindeligt eller forhøjet børnetilskud, afhængig af forholdene hos den af forældrene, som barnet lever sammen med, og at beregningen alene sker på grundlag af dennes indtægt.

Det er altså en videreførelse af reglerne om den reelle enlige forsørger. Der er slet ingen problemer i det; der skal bare en lille lovændring til, som enhver kan overse.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ved andenbehandlingen havde jeg lejlighed til at gøre nogle bemærkninger, navnlig om de ændringsforslag, der var stillet af et flertal i udvalget. Fru Lone Dybkjær undrede sig ved andenbehandlingen over, at jeg tog de spørgsmål op. Jeg synes nu nok, det var ganske og aldeles nødvendigt.

På ét punkt er det i hvert fald tilfredsstillende. Det var det forslag, der var stillet om, at børn over 12 år under alle omstændigheder skulle trækkes ind i retten eller til statsamtet og fortælle, hvad de mente om de to mennesker, som de af naturlige grunde måtte holde mest af. Det har man modereret, og det er dog straks noget, men tilbage er der stadig væk tale om, at de skal udtale sig i visse tilfælde.

Jeg mener, det er forkert, at man på den måde og vel i det hele taget ved denne lovgivning inddrager børnene og gør dem til katebald, for det er jo det, der uhyre let bliver resultatet af denne lovgivning, og dér vil folkettingen gøre noget aldeles forkert.

Jeg mener også, at det ændringsforslag, man har opretholdt om statsamtterne, er ganske og aldeles uforberedt, og det er også dyrt. Det er ganske logisk, når fru Pia Kjærsgaard efter debatten ved anden behandling meddeler, at fremskridtspartiet ikke længere kan stemme for dette forslag. Igennem dette ændringsforslag inddrager man tyrkertrøen på, at psykologer kan klare det, folk ikke selv kan klare. Jeg tror, man tager ganske og aldeles fejl.

Må jeg i øvrigt om selve lovforslaget sige, at jeg efter denne debat mener, vi overhovedet ikke er modne til at vedtage denne lovgivning, ikke som personer, men fordi der er alt for meget uafklaret. Jeg synes, at de indvendinger, der er fremkommet, den ængstelse, der er gået igennem udtalelserne fra forskellige ordførere, ikke mindst udtalelserne fra fru Inger Harms, er så velbegrundet, at det er forkert, at man med et lille flertal vil prøve på at tvinge dette igennem, hvis flertallet er til stede.

Det er jo ikke noget ligegyldigt, vi står over for. Der er jo ikke, som nogen har sagt, bare tale om en aftale, der kan træffes, og at der ikke sker mere, hvis denne aftale ikke træffes. Efter min opfattelse er indholdet af disse lovforslag et brud på den familiepolitik, som hidtil har været ført her i Danmark.

Forslaget om adgang til fælles forældremyndighed for ugifte samlevende støtter ikke ønsket om, at flest muligt indgår ægteskab og derved får den fornuftige juridiske ramme om samlivet, som jo reelt set er indholdet af et ægteskab. Man tilskynder indirekte forældrene til blot at flytte sammen med den usikkerhed til følge, der reelt vil ramme de svage borgere i samfundet og her navnlig kvinderne.

Lovforslagets gennemførelse vil også i øvrigt gøre livet mere usikkert for den enlige mor, som det er fremhævet af flere, og for hendes muligheder for at bevare forældremyndigheden over børnene.

Der er én ting, der har undret mig meget i denne debat. Man kan selvfølgelig sige, at kvinderne, når det drejer sig om forældremyndighed, har en større ret, end mændene har, og det er efter min mening ganske berettiget. Det, der undrer mig, er, at de medlemmer, der ellers så stærkt taler kvindernes sag med hensyn til placering her i samfundet, så hurtigt i denne forbindelse er parat til at af-

[Justitsministeren]

skaffe en rettighed, som kvinderne har i dag. Jeg undrer mig over det og tror, det vil medføre en hulhed i kommende argumenter fra de pågældende, der ellers så stærkt taler kvindernes sag, at de vil være med til at afskaffe en speciel kvinderettighed på dette område. Jeg undrer mig også over, at jeg ikke har hørt deres røst i den forbindelse. Jeg tror, alle ved, hvem jeg tænker på i særlig grad, når det drejer sig om de personer, der i mange situationer siger, at de er kvindernes talskvinde.

Jeg mener i øvrigt også, at forslaget om fælles forældremyndighed efter separation og skilsmisse kan ses som eksempel på en lovgivning, der på forskellig måde modvirker ægteskabet. Ægteskabet har hidtil dannet grundlaget for fælles forældremyndighed; brydes denne eneret, kan man befrygte, som det også er sagt af flere, at det vil forstærke nogle opløsningstendenser, der kan spores, og som kan føre til, at familien, forældrene og deres fælles børn, ikke længere kan forblive den grundlæggende enhed i vores samfund – med rodløse og utrygge børn til følge.

Torben Lund (S):

Justitsministeren omtalte kvindernes ret og gjorde meget ud af at se ligestillingsrådets formand dybt i øjnene. Jeg vil gerne spørge justitsministeren, hvad det er for en ret for kvinder, der afskaffes ved dette lovforslag. Er der nogen som helst ret for kvinder, der afskaffes? Nej, ingen. Det, der sker, er, at kvinder får mulighed for at aftale med barnets far, som de måske også synes om, at de har fælles forældremyndighed. Det gives der en adgang til, men der tages da ingen rettigheder fra kvinder med dette forslag, ikke på nogen måde.

Så nævner justitsministeren yderligere, at børnene skulle blive kasterbold ved, at man skal tage en samtale med børn over 12 år. Ja men det fremgår jo direkte af den bestemmelse i lovforslaget, at man i to tilfælde kan undlade at tage samtalen, nemlig for det første hvis det er uden betydning for sagen; det kunne f.eks. være, at forældrene var fuldstændig enige om, hvordan forældremyndigheds- og samværsspørgsmålet skulle løses, og så ville det være urimeligt at trække børnene hen i statsamtet og tage en samtale med dem alligevel. For det andet kan man undlade at

tage en samtale med barnet netop i den situation, at det må antages at være til skade for barnet. Dermed er der vel i dette lovforslag taget højde for, at børnene ikke bliver kasterbold mellem forældrene ved, at de skal tvinges til en samtale. De skal kun ind til samtale i de situationer, hvor det må antages, at det ikke er til skade for barnet.

Yderligere nævnte justitsministeren, at rådgivningen ved statsamtterne var noget frygteligt noget, primært fordi det var dyrt, sådan som fru Pia Kjærsgaard havde sagt. Ja men man skal nu ikke bringe ret mange forældrepar igennem en mere heldig separation eller skilsmisse, før de udgifter, man har til rådgivere i en familierådgivning, er tjent hjem og tjent hjem mange gange. Man skal ikke redde problemerne for ret mange børn og for ret mange af disse forældre, før samfundet har en kolossal også økonomisk gevinst af at gennemføre en bedre rådgivning og vejledning. Det var noget, vi måske også kunne lære i social sammenhæng, hvor vi jo har en bistandslov, der også indeholder bestemmelser om rådgivning og vejledning, men en rådgivning og vejledning, som i hvert fald stærkt forsømmes i mange kommuner, og som kunne spare mange offentlige udgifter.

Må jeg til sidst sige, at jeg synes, justitsministerens tale om de svage i samfundet i denne forbindelse er rørende, den samme justitsminister, som er med i en regering, der med et meget spinkelt flertal – og dette med det spinkle flertal blev også nævnt – er med til at ødelægge tilværelsen for i tusindvis af familier i dette land.

Ebba Strange (SF):

Justitsministeren mente, at det ændringsforslag, vi fik ind ved anden behandling, var udtryk for en tyrkertro hos os på, at psykologer kan klare det, folk ikke selv kan klare. Jeg ved ikke, hvem der har den tyrkertro; jeg har den ikke. Men jeg ved, at folk, når det drejer sig om den slags sager, ofte og oftest er i en situation, hvor det er rart for dem at kunne have nogen uden for den tætte familiekreds at tale med og måske oven i købet nogen, som i kraft af deres erfaring og deres uddannelse har lidt forstand på, hvilke følelser der sættes i gang, og hvilke menneskelige problemer det kan medføre, at man havner i

[Ebba Strange]

en krisituation. Derfor har vi anset denne rådgivning og vejledning for at være så vigtig.

Justitsministeren siger, at statsamterne ikke er forberedt. Nej, det er de ikke, men nogle af dem har faktisk eksperimenteret med disse spørgsmål, og jeg vil opfordre justitsministeriet til, når loven nu er vedtaget, at bruge de erfaringer, der er indhøstet bl.a. i Nordjyllands amt. Jeg ved, at flere statsamter er meget parat til at indgå i den opgave, de her får pålagt.

Det er klart, det koster nogle penge, men jeg er helt overbevist om, at det er penge, man får igen ved at spare nogle udgifter på et senere tidspunkt. Alt, hvad vi ved om menneskelig omsorg, om retshjælp og om social omsorg, er, at jo tidligere der sættes ind, des større er chancerne for, at der ikke opstår endnu større problemer på længere sigt.

Så siger justitsministeren, at dette her er et brud på hidtidig familiepolitik. Ja, det vil jeg give justitsministeren ret i at det er, og derfor har selve forslaget jo også været meget længe undervejs. Vi skal i virkeligheden helt tilbage til børnekommissionens betænkning fra 1981, hvor vi for første gang så forslaget på tryk, så det er ikke noget, der er ilet igennem. Det er noget, der har været meget stor og meget langvarig debat om, og det er godt, at der har været det, når vi skal lave et brud på den hidtidige familiepolitik.

Men når vi har syntes, det var nødvendigt at lave brud på den hidtidige familiepolitik, er det, fordi virkeligheden har ændret sig. Det er jo familierne, der har ændret deres livsmønstre, og det er på baggrund af det, vi synes lovgivningen bør følge med. Der er mange grunde til, at familiemønstret er ændret, og det har jeg derfor ikke tid til at gøre rede for i en anden runde, men jeg vil nævne én af dem. Det har at gøre med en større selvstændighed, uafhængighed, hos kvinder af mænd, og det har at gøre med, at flere fædre føler et større ansvar for deres børn. Det kan godt være, justitsministeren er lidt bange for det ansvar, der kommer til at påhvile fædrene i endnu højere grad i dag. Vi er andre, som synes, det er positivt.

Under nogle af de debatter, jeg har deltaget i om dette forslag, specielt med kvinder, de kvinder, hvis synspunkter justitsministeren nu efterlyser, har jeg mødt det synspunkt, at

den konsekvente ændring af familiepolitikken måske i virkeligheden burde være, at forældremyndigheden i alle tilfælde og under alle vilkår tilfaldt mødrene, så man var helt fri for alt det hys med de dér fædre. De kunne så i øvrigt se, hvad de ville stille op med deres liv. Det er jeg ikke enig med dem i, og det er af hensyn til børnene, jeg ikke er det. Jeg synes, det er vigtigt og godt, hvis man kan få dette til at udvikle en større ansvarsfølelse, en større forpligtelse hos de fædre, som jeg trods alt stadig væk mener har en vis værdi for børnene.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg skal kun gøre nogle ganske få bemærkninger til det, der er blevet sagt. Jeg vil gerne sige til fru Ebba Strange, at også jeg har lagt vægt på de forsøg, der er blevet gjort i statsamterne, men jeg er alvorligt ængstelig for, at dette lovforslag, hvis det gennemføres, effektivt vil sætte en stopper for de mange udmærkede forsøg og det frivillige pionerarbejde, der har været udført i disse amter. Jeg tror, at en række af de sagkyndige, der i dag er involveret i forskellige forsøgsordninger, efterhånden vil blive ansat i de konsulentstillinger, som forslagsstillerne forudsætter oprettet ved statsamterne; derfor burde man have afventet forsøgene og set nærmere på, hvad de førte til.

Jeg vil gerne takke for fru Ebba Stranges erkendelse af, at denne lovgivning er et brud på den hidtidige familiepolitik. Det er vi altså enige om, og derfor er det, denne afstemning drejer sig om, hvorvidt man vil have et brud på den hidtidige familiepolitik eller man ikke vil have det, og det er noget uhyre væsentligt – det er vi også enige om – om vi ønsker det ene eller det andet.

Fru Ebba Strange har den klare opfattelse, at vi skal bryde vor familiepolitik på grund af udviklingen. Hvem ved, om den udvikling, vi har set igennem nogle år – vel navnlig igennem den sidste halve snes år – er den blivende? Er der ikke tendenser i dag til at vende tilbage til noget af det, der passer udmærket med den familiepolitik, vi hidtil har haft? Er problemet ikke også, om folketinget ved en lovgivning skal gennemtvinge det, som fru Ebba Strange har peget på at det har udviklet sig til igennem nogle år, i stedet for også på dette punkt at være afventende med

[Justitsministeren]

hensyn til, om det er det endelige familiemønster, man har bevæget sig ind i, eller om det er et helt andet, som vi kan regne med om nogle år? Jeg tror, der er god udsigt til, at vi kan det.

Så siger fru Ebba Strange, at jeg måske er ængstelig for, at fædrene får større ansvar. Det er jeg ikke spor ængstelig for. Jeg synes, der er noget særdeles glædeligt i forbindelse med den udvikling, som fru Ebba Strange omtalte, nemlig at unge fædre gennemgående er mere for deres børn, end fædrene var tidligere. Det tror jeg er rigtigt, og jeg synes, det er noget, man kun kan glæde sig over. Men der er jo ikke noget i denne lovgivning, der giver dem større ansvar; der er ikke noget, der pålægger dem et større ansvar. De kan træffe en aftale, eller de kan lade være, men der kan være situationer – og det så hr. Torben Lund væk fra i sit indlæg – hvor de netop ønsker, selv om de ikke har beskæftiget sig med børnene, at få del i forældremyndigheden og derved udøve en pression over for kvinderne.

Endelig skal jeg bare om det sidste sige til hr. Torben Lund, at jeg er udmærket klar over, at dette her drejer sig om at træffe en aftale, men ændringen i forhold til kvinders nuværende stilling i spørgsmålet om forældremyndighed er, at man i de tilfælde, hvor der træffes en aftale, fjerner den ubetingede ret til forældremyndigheden fra den kvinde, der ikke er gift, men som ønsker at få et barn, måske også uden at opgive faderen. Man kan ikke benægte, at retten ikke vil være ubetinget, som den er i dag, for nu indfører man en lovgivning, der selvfølgelig vil blive brugt både på den ene og den anden måde, en lovgivning, der til de kvinder, der har ønsket at beholde denne ret for sig selv, siger: nej, det kan man ikke mere; nu er det noget, man skal dele med andre.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Nu begynder ministeren minsandten også at tale om, at vi vil gennemtvinge noget. Jeg synes, at det er blevet sagt mange gange i denne debat, der altså efterhånden har varet 3–4 år, at vi ikke er ude på at gennemtvinge noget, men at vi er ude på at give nogle flere og bedre muligheder.

Naturligvis kan jeg lige så lidt som ministeren se, hvor udviklingen i samlivsforhold vil gå hen. Vi kan se nogle tendenser, og vi kan se, hvordan udviklingen har været i de seneste ti år, og udviklingen i de seneste ti år er vi enige om er gået sådan og sådan. Det kan vi jo altså heller ikke blive uenige om.

Uanset hvordan udviklingen måtte blive de næste ti år, er der intet i dette forslag, der siger til folk: nu skal I lade være med at gifte jer, nu skal I lade være med at skille jer. Det siger: vi giver jer nogle muligheder, uanset om I vælger at gifte jer eller ej, eller om I synes, I bliver nødt til at lade jer skille eller ej. Konsekvensen af noget af det, der er blevet sagt fra de borgerlige i dag, var jo næsten, at man skulle forbyde skilsmisser eller sådan noget. Det kan også godt være, at det egentlig er det, man mener, men det mener vi altså ikke.

Der blev sagt, at der ikke ligger noget i dette her, som giver fædrene større ansvar. Nej, men der ligger noget i det, som giver de fædre, der ønsker at have ansvaret og leve op til det, at have forpligtelsen og leve op til den, mulighed for at gøre det inden for en reel lovramme, og det synes vi altså også er noget værd.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det kunne være spændende, om man i justitsministeriets lovkontor havde samme fortolkning af ordet »ret«, som justitsministeren her giver udtryk for.

Moderen til et barn, som ikke er gift, eller moderen, der ikke er gift med faderen, har stadig væk en ubetinget ret til at bevare forældremyndigheden selv. Det, vi har givet hende mulighed for, er at sige: jeg vil gerne dele den med faderen. Jeg synes, det er rimeligt.

Når man hører justitsministerens indlæg, kunne man også få det indtryk, at ægteskabet som institution med dette lovforslag bliver afskaffet, og derfor skal jeg blot sige, at ægteskabet fortsat vil bestå som en mulighed i ubegrænset omfang, også selv om vi vedtager dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

[Birthe Rønn Hornbech]

Hr. Torben Lunds fortalelse viser jo lidt om, hvor vanskeligt dette her vil virke i praksis. Jeg synes, det er glædeligt, at vi, til trods for at pinseferien står for døren, har haft så lang en debat om noget, der er så vitalt menneskeligt som dette forslag.

Der har jo i Radioavisen og i andre medier været en meget stor interesse for, hvordan dette forslag afstemningsmæssigt vil falde ud, hvem der vil stemme hvad, og jeg vil derfor tillade mig at gentage hr. Per Stig Møllers spørgsmål: hvordan ligger det med de socialdemokrater, der sidste gang var enige med regeringspartierne? Hvad er deres synspunkt i dag, og hvad er begrundelsen for det? Lad os høre, hvad hr. Erik B. Smith mener, hvad hr. Kaj Poulsen mener, hvad hr. Stavvad mener, og ikke mindst, hvad den tidligere justitsminister, der kender disse sager, mener om det.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Dette her er efter min opfattelse ikke en sag, man kan gøre op i sort og hvidt. Der er åbenbart noget, der taler for lovforslaget. Der er gode principper i det. Der er heller ingen tvivl om, at forslaget løser en række praktiske problemer. Lad mig nævne et konkret eksempel, som ikke har været fremme i debatten. I det tilfælde, hvor en enlig moder pludselig mister livet og efterlader sig to uforsørgede børn, er der ingen tvivl om, at en indgået aftale om fælles forældremyndighed er løsningen på et meget konkret og i øvrigt meget alvorligt problem. Man kan ikke gøre det op i sort og hvidt; der er plusser, og der er minusser.

De betænkeligheder, jeg havde for et halvt års tid siden, har jeg for så vidt stadig væk, men jeg har også en begrundet tro på, at den debat, der har været ført, alligevel har afklaret en række spørgsmål, som gør det muligt for os i praksis at løse nogle af de problemer, som naturligvis vil melde sig.

Når jeg derfor i dag skal gøre plusserne og minusserne op, står det for mig sådan, at minusserne i hvert fald ikke tæller så tungt, at jeg trods alt ikke føler mig tryggere ved at stå ved siden af det ærede medlem hr. Risgaard Knudsen og stemme for denne lovgivning fremfor at stå ved siden af fru Birthe

Rønn Hornbech og hr. Per Stig Møller og justitsministeren.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 69 stemmer (S, SF, RV og VS) mod 67 (KF, V, CD, KrF, FP, Kaj Poulsen (S) og Inger Harms (SF)); 3 (Ruth Olsen (SF), Larsen-Ledet (RV) og Aase Olesen (RV)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 23:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.v. (Sager om ægteskab eller forældremyndighed).

(Fremsat 10/10 84. Første behandling 16/10 84. Betænkning 15/5 85. Anden behandling 21/5 85).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 70 stemmer (S, SF, RV og VS) mod 67 (KF, V, CD, KrF, FP, Kaj Poulsen (S) og Inger Harms (SF)); 2 (Larsen-Ledet (RV) og Aase Olesen (RV)) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 114: